

“Эрдэнэс-Тавантолгой”ХК-ийн
Гүйцэтгэх захирлын 2018 оны
10 дугаар сарын 23 ны өдрийн 1/374
дугаар тушаалын 19 дүгээр
хавсралт

УУРХАЙН БҮСЭД ГАЗАР ХӨНДӨХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1.“Эрдэнэс-Тавантолгой” хувьцаат компани /цаашид “ЭТТ” ХК гэх/-ийн уурхайн бүсэд хийгдэх аливаа газар хөндөх ажлыг төлөвлөж гүйцэтгэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулахад энэ журмын зорилго оршино.

1.2.Энэ журам нь “ЭТТ” ХК-ийн уурхайн бүсэд үйл ажиллагаа явуулж буй гэрээт болон туслан гүйцэтгэгч компани, ажилтанд нэгэн адил хамаарна.

1.3.Энэхүү журамд тусгагдаагүй харилцааг холбогдох хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, ажлын горим, заавраар зохицуулагдана.

1.4.Уурхайн ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд хүний болон техникийн хүчээр хийгдэх газар, шорооны ажил болох шимт хөрс хуулах, суваг шуудуу татах, малталт хийх, цооног өрөмдөх, хашаа, барилга барих, тоног төхөөрөмж суурилуулах зэрэг ажил нь газар хөндөх ажиллагааны үндсэн дээр хийгддэг тул тусгай төлөвлөгөөтэй байна.

1.5.Бүх төрлийн цахилгааны болон утасны сүлжээний кабель, ус, тос, түлш, хийн хоолой, бусад сүлжээ, холболтын байгууламжийг газар дор байгуулна. Түүнчлэн үйлдвэрлэлийн тусгай зориулалтаар барьсан газар доорх барилга байшин эсхүл ямар нэгэн бүтцэд, далд суурилуулсан цахилгаан болон цахилгааны бус эрчим хүчний далд байгууламжийг газар дор байгуулна.

Хоёр. Газар хөндөх бэлтгэл ажил

2.1.Газар хөндөх ажлыг удирдан гүйцэтгэх ажилтан тухайн ажлын төлөвлөгөөг мэргэжилтнийн хамт боловсруулж, зураг төслийн хамт Хөдөлмөрийн аюулгүйн байдал, эрүүл ахуй, байгаль орчин /цаашид ХАБЭАБО/-ы хэлтэст хүргүүлнэ.

2.2.Аливаа газар хөндөх ажлыг удирдаж байгаа ажилтан нь ажил эхлүүлэхийн өмнө түүнд тохирсон арга технологи, техник, тоног төхөөрөмж сонгож авсан эсэхийг урьдчилан шалгана. Мөн эдгээр техник тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах хүмүүс шаардлагатай сургалт зааварчилгаанд хамрагдсан, мэргэжлийн үнэмлэхтэй эсэхийг шалгаж, баталгаажуулсан байна.

2.3.Тухайн орчинд байгаа эрчим хүчний эх үүсвэрийг олж, тэмдэглэн журмын дагуу бүрэн тусгаарлаж салгасан байх шаардлагатай бөгөөд салсан эсэхийг мэргэжлийн ажилтнаар шалгуулж, цоож пайзыг дүрмийн дагуу байрлуулсаны дараа уг ажлыг эхлүүлэх зөвшөөрөл олгоно.

2.4.Энэ журмын 2.3-т заасанчлан бүрэн тусгаарлах боломжгүй тохиолдолд мэргэжлийн хүмүүсийг оролцуулан Ажлын аюулын шинжилгээ /цаашид ААШ гэх/ хийсний дараа шаардлагатай эрсдлийг бууруулах арга хэмжээг авч журмын дагуу ажиллана.

Гурав. Газар хөндөх зөвшөөрөл

3.1. Энэ журмын 1 дүгээр хавсралтад заасан маягтын дагуу газар хөндөх зөвшөөрлийг хүснэ.

3.2. Газар хөндөх тухай хүсэлт болон түүний дагалдах материалд дор дурдсан мэдээллийг оруулсан байна.

3.2.1. Газар хөндөх зөвшөөрөл хүссэн ажилтны мэдээлэл.

3.2.2. Газар хөндөх ажлын төлөвлөгөө,

3.2.3. Байршлын зураг, координат.

3.2.4. Ухах, өрөмдөх хэмжээ метрээр (өргөн, урт, гүн).

3.2.5. Өртөх талбай болон хөрсний хэмжээ.

3.2.6. Тухайн ажлыг хийх ажилтны нэр, нэгж хэлтэс, огноо, хугацаа.

3.2.7. Онцгой байдал үүссэн үед авах арга хэмжээ болон хэрэглэгдэх багаж тоног төхөөрөмж (хий хэмжих багаж г.м).

3.2.8. Уг ажилд оролцох ажилтны тоо зэрэг болно.

3.3. ХАБЭАБО-ны хэлтэс нь газар хөндөх зөвшөөрлийн дугаарыг олгож бүртгэн байгаль орчны мэргэжилтэнд /цаашид БО гэх/ хүлээлгэн өгнө. БО-ны мэргэжилтэн нь хүсэлтийн материалтай танилцаж шаардлагатай заавар зөвлөгөө болон зөвшөөрлийг олгоно.

3.4. Шугам хоолой, байгууламж, сүлжээг үзэж, шалгах дор дурдсан мэргэжилтэн нь газар хөндөх төлөвлөгөөтэй танилцаж санал, дүгнэлтээ өгөх бөгөөд шаардлагатай бол тухайн ажлыг хийхийн өмнө авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлж гүйцэтгүүлнэ.

3.4.1. Цахилгааны кабель – Цахилгааны инженер, Маркшейдер.

3.4.2. Утасны болон сүлжээний кабель – Сүлжээний инженер, Маркшейдер.

3.4.3. Усны шугам хоолой – Сантехникийн инженер, Маркшейдер.

3.4.5. Бохирын шугам хоолой - Сантехникийн инженер, Маркшейдер.

3.4.6. Түлшний болон, хийн шугам хоолой – Маркшейдер зтус тус зөвшөөрөл өгнө.

3.5. Газар шорооны ажил хийх хэлтсийн ахлах ажилтан нь энэ журмын 1 дүгээр хавсралтад заагдсан Газар хөндөх зөвшөөрлийн маягтыг бөглөн байгаль орчны мэргэжилтэнд хүргүүлнэ

3.6. Гэрээт компанийн хүсэлтийг тухайн гэрээлэгч хэлтсийн ахлах ажилтнаар дамжуулан хүлээн авна.

3.7. “Шимт хөрс хуулах зөвшөөрөл” авах үйл ажиллагааг “Шимт хөрстэй ажиллах журам”-аар зохицуулна.

3.8. Газар хөндөх зөвшөөрөл нь тухайн ажлыг гүйцэтгүүлэхээр өгсөн огноо, цаг хугацаанд хүчинтэй байх бөгөөд энэ өгөгдсөн хугацаанд уг ажлыг төлөвлөгөөний дагуу заавал гүйцэтгэнэ.

3.9. Газар хөндөх ажлыг эхлүүлэхийн өмнө дараах албан тушаалтан гарын үсэг зурж баталгаажуулсаны дараа зөвшөөрөл өгөгдсөнд тооцогдоно.

3.9.1. Газар хөндөх зөвшөөрлийг хүссэн ажилтан.

3.9.2. Маркшейдер инженер.

3.9.3. Холбогдох инженер /цахилгааны, сангийн, сүлжээний г.м/.

3.9.4. БО-ны болон ХАБ-ын ажилтан.

3.9.5. Хариуцсан хэлтсийн удирдлага зэрг болно.

3.10. Энэ журмын 3.9-д заагдсан ажилтан хариуцсан шугам хоолой, барилга байгууламжийн зураг, схем болон холбогдох дүрэм стандартын шаардлага зэргийг шалгаж, зөвшөөрөл олгох эсэхээ шийдвэрлэж бичгээр эсхүл цахимаар хариу мэдэгдэнэ.

3.11. Аль нэг талын гарын үсэг, хавсралт мэдээ, БО-ны болон бусад мэргэжилтний санал зөвлөмж тусаагүй тохиолдолд тухайн зөвшөөрлийг хүчингүйд тооцно.

3.12. "Газар хөндөх зөвшөөрөл"-ийн маягтын 2-р нүүрний БО-ны мэргэжилтны бөглөх хүснэгтэд байгаа БО-ны нөлөөлөл, тэдгээрийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ болон уг газар шорооны ажлыг хийсний дараа нөхөн сэргээлт хийх шаардлага, нөхцлүүдийг БО-ны мэргэжилтэн нь тодорхой зааж оруулах үүрэг хүлээнэ.

3.13. Дараах тохиолдолд газар хөндөх буюу газар шорооны ажлыг хийхийг хориглоно.

3.13.1. Хүсэлтийг хариуцсан хэлтсийн удирдлага батлаагүй бол;

3.13.2. Археологи, палентологийн дурсгалт олдвор олдсон бол; (үүнийг Соёлын өвийг хамгаалах хуулийн дагуу тусгай журмаар зохицуулна).

3.13.3. Шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмж дутуу, ялангуяа ухалт малталтын ажлын үед ганцаараа уг ажлыг гүйцэтгэх тохиолдолд тус тус хориглоно.

Дөрөв. Өөрчлөлтийг зурагт тэмдэглэх, нүхийг буцаан булах ажил

4.1. Ажлыг гүйцэтгэж дуусах үед маркшейдер тухайн ажлын үед хийгдсэн аливаа шугам хоолой, байгууламжийн өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг хэмжин зурагт тэмдэглэж хадгалах үүрэгтэй бөгөөд үүний дараа буцаан хааж булах ажлыг гүйцэтгэнэ.

4.2. Хэрэв ухсан нүх, сувгийг шууд булах боломжгүй бол, маркшейдер шаардлагатай тэмдэглэгээг зохих журмын дагуу хийнэ.

4.3. Газар шорооны ажил хийсний дараа уг зөвшөөрөлд заасан шаардлагын дагуу нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэн БО-ны ажилтанд хүлээлгэн өгөх үүргийг тухайн газар шорооны ажлыг хариуцан хийлгэж буй удирдах ажилтан хүлээнэ.

Тав. Хяналт, шалгалт

5.1. Газар хөндөх зөвшөөрөлд шаардлагатай бэлтгэл арга хэмжээнүүд авагдаж, холбогдох албан тушаалтнууд зөвшөөрөн гарын үсэг зурж баталгаажуулах хүртэл газар хөндөх ажлыг эхлүүлэхийг хориглоно.

5.2. Газар хөндөх ажлын явцад шаардлагатай бол компанийн болон гэрээт компанийн мэргэжилтний төлөөлөл байнгын хяналт тавьж оролцоно.

5.3. Энэ журмын 5.2-т зааснаар байнгын хяналт тавих шаардлагатай тохиолдолд уг албан тушаалтныг томилон тухайн зөвшөөрөлд нэрийг нь бичиж оруулахаас гадна хэрхэн хяналт тавих талаар товч тэмдэглэл хийлгэнэ.

5.4. Тухайн ажлыг удирдан хийлгэж байгаа ахлах ажилтан нь хаалт хамгаалалт, тэмдэг тэмдэглэгээ зэрэг уг ажлын аюулгүй байдлыг бүрэн хангахад шаардлагатай арга хэмжээг ажил эхлэхээс дуусах хүртэл хариуцан хэрэгжүүлнэ.

Зургаа. Далд байгууламжийн ойр газар хөндөх

6.1.Аливаа далд байгууламжийн орчимд газар ухах, өрөмдөх бол мэргэжлийн ажилтнаар урьдчилан шалгуулж дор дурдсан нөхцөлийн дагуу шалгаж, эрчим хүчний эх үүсвэрийг салгах, тусгаарлах арга хэмжээ авна. Тухайлбал, ямар нэг хяналтгүй энергийн үйлчлэлд хүн болон тоног төхөөрөмж өртөх магадлалыг бууруулах арга хэмжээг авна.

6.1.1.Барилга байгууламжийн зураг, төлөвлөлт

6.1.2.Цахилгаан хэлхээний зураг, схем

6.1.3.Тоног төхөөрөмжийн үйлдвэрийн гарын авлага, зураг схем зэргийг үзэж шалгана.

6.1.4.Ямар нэгэн далд байгууламжийн ойр ажиллах бүх ажилтан энэхүү журмын хүрээнд үйл ажиллагаагаа зохицуулан ажиллах үүрэгтэй бөгөөд зохих журмын дагуу хамгаалах хэрэгсэл өмссөн, шаардлагатай бүх зөвшөөрлийг авсан байна.

Долоо. Бүртгэл, тайлан

7.1.Газар хөндөх зөвшөөрлийн маягт нь өөрийн гэсэн давхардахгүй нэгж дугаартай байх ба дугаарлах үүргийг уурхайн ХАБ-ын ажилтан хариуцна.

7.2.Газар хөндөх зөвшөөрлийн батлагдсан эх хувийг ХАБЭАБО-ны хэлтэс хадгалан мэдээ болгон ашиглах ба хуулбарыг тухайн хэлтэст ирүүлнэ.

7.3.Уурхайн БО-ны мэргэжилтэн уурхайн бүсэд ашиглагдаж буй, хөндөгдсөн газрын хэмжээ, байршлын талаарх мэдээллийг сар, улирал, жил бүрийн ХАБЭАБО-ны хэлтсийн тайланд тусгана.

7.4.Газар хөндөх үеийн шимт хөрс хуулах, хадгалах үйл ажиллагааг “Шимт хөрстэй ажиллах журам”-аар зохицуулна.

Найм. Ухалт, малталтын аюулгүй байдал

8.1.Ухалт, малталтын ажил хийх бүх төхөөрөмж нь найдвартай ажиллагаатай радио холбоогоор тоноглогдсон байна.

8.2.Аливаа далд байгууламжид 0,6 метр ойртсон тохиолдолд ухах малтах ажлыг цааш гараар хийж гүйцэтгэнэ.

8.3.Аливаа далд шугам хоолой, байгууламжийг гэнэтийн байдлаар нураах, гэмтээх тохиолдолд ажлын хэсгийн ахлагч нь холбогдох удирдах ажилтанд нэн даруй мэдэгдэж, ойролцоо байгаа хүмүүсийн эрүүл мэнд аюулгүй байдалд нөлөөлөх эсэхийг нягтлан шалгах үүрэгтэй.

8.4.Багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, барилгын материал, чулуу, зэрэг хэрэглэж буй эд зүйлсийг суваг шуудуу болон малталтын дээд ирмэгээс 1 метрээс багагүй зайд байлгана.

8.5.Суваг шуудуу болон малталтын хэсэг рүү эд зүйлсийг оруулахдаа аль нэг ханын дагуу гулсуулах маягаар аюулгүй байдлаар хийж гүйцэтгэнэ.

8.6.Хэрэв 1,2 метрээс илүү гүнтэй суваг шуудуунд орж ажиллах бол дараах аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээг авсан байна.

8.7.Хамгаалалтын бэхэлгээ хийх;

8.8.Мөн 1,2 метрээс илүү урттай материалыг суваг шуудууны ханыг дагуулан 45°-ын налуутайгаар байрлуулах зэрэг болно.

Ёс.Эргэж булах ажиллагаа

9.1.Эргэж булах ажлын үед гэмтэл хохирлыг урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дэд бүтэц, эд зүйлсийг зохих хэмжээгээр бэхлэнэ.

9.2.Мөн 1,2 метрээс илүү гүн суваг шуудууны ажил гүйцэтгэж байх үед суваг шуудууны гадна аюул осолтой байдлыг мэдэгдэх, онцгой нөхцөл байдалд тусламж үзүүлэх зорилгоор нэг ажилтныг ахлагч томилон ажиллуулна. Энэ ажилтан онцгой нөхцөл байдлын горимыг мэддэг байхаас гадна тусламж дуудах бүрэн боломжтой холбооны хэрэгслээр хангагдсан байна.

9.3.Нүх, суваг шуудууны хажууд байрлах овоолгын хананы налуу босоо өнцгийн 33⁰-аас 1,5 дахин илүү өнцөгөөс огцом бол хамгаалалтын бэхэлгээ хийх шаардлагатай.

9.4.Өндөр хүчдэлийн шугам, кабелийн трассын ойролцоо суваг шуудуу ухах, малталт хийх үед шугамын хүчин чадлаас хамаарч тулгуураас хамгаалалтын зурвасын төгсгөл хүртлэх зай хэмжээнээс гадна зайд хийж гүйцэтгэнэ.

9.5.Суваг шуудуу болон малталтын хэсгийн хамгаалалтын бэхэлгээг газрын гадаргаас 0,3 метрээс багагүй өндөртэйгээр барих ба мэргэжлийн инженерээр хянуулж батлуулна.

9.6.Суваг шуудууны бүхий л орох, гарах хэсэгт аюулгүй байдлыг хангасан байна.

9.7.Ажилтан нь суваг шуудуу болон малталтын ажил гүйцэтгэж буй тоног төхөөрөмжөөс 3 метрээс багагүй зайд байрлана.

9.8.Суваг шуудуу болон малталтын ажил гүйцэтгэж байгаа ажилтан нь тухайн ажилд мэргэшсэн эсэхийг хэсгийн ахлагч болон мастер нягтлан шалгана.

9.9.Туг, тууз, хаалт зэргийг тээврийн хэрэгсэл болон явган зорчигч явах хэсгүүдэд байрлуулсан байх шаардлагатай. Мөн онгорхой ирмэгүүдэд хаалт, тууз болон хамгаалалтын далан хийнэ.

Арав. Хариуцлага

10.1.Энэ журмыг зөрчсөн ажилтан, албан тушаалтанд Монгол Улсын холбогдох хууль, тогтоомж, "ЭТТ" ХК-ийн дүрэм, Хөдөлмөрийн дотоод журам, Хөдөлмөрийн гэрээнд заасан хариуцлагыг хүлээлгэнэ.

--- оОо ---

ХАВСРАЛТ №1. Газар хөндөх зөвшөөрлийн маягт.

❖ Хүсэлт гаргагч бөглөнө:

Хүсэлт гаргасан огноо:		ГХЗ №:	
Хүсэлт гаргасан хэлтэс/Гэрээт компани:			
Хүсэлт гаргасан ажилтны нэр:		Утас:	
Хэлтэс нэгж:	Албан тушаал:		
Газар шорооны ажлын байршил:		☐ Уурхайн оффис	☐ Засварын шоп
☐ Баруун пүү	☐ Зүүн пүү	☐ Эрдэнэс хотхон	☐ Цанхи хотхон
☐ Бусад (бичнэ үү)			
Байрлалын талаарх нэмэлт тайлбар:			
Газар хөндөх шалтгаан:		☐ Барилгын ажил	☐ Хөрс хуулах
☐ Өнгөн хөрс хуулах		☐ Мод, ургамал тариалах	☐ Хог/бохирын нүх ухах
☐ Хаалт, хашаа барих	☐ Бусад (бичнэ үү)		
Ажлын танилцуулга өгсөн эсэх?		☐ Ажлын төлөвлөгөө	☐ Байршлын зураг
☐ Будүүвч зураглал	☐ Гэрэл зураг	☐ Бусад (бичнэ үү)	
Газар доорх болон дээрх байгууламжийг зурагт тэмдэглэж хавсаргасан эсэх?			☐ Тийм
☐ Үгүй			
Ажлын тодорхойлолт (Уг ажлыг гүйцэтгэх арга, төлөвлөгөө, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг товч тодорхой тусгана).			
Ажил дуусахад нөхөн сэргээлтийг хэрхэн хийх тухай мэдээлэл:			
Нөхөн сэргээлт хийх товч төлөвлөгөө:			
Өртөх талбайн хэмжээ (м ²)		Хөрс хуулалтын хэмжээ (м ³)	
Үүнээс:	☐ Шимт хөрс (м ³)	☐ Хаягдал хөрс (м ³)	
Ажил гүйцэтгэх хугацаа:		Эхлэх цаг:	Огноо:
		Дуусах цаг:	Огноо:
Хяналт тавих нөхцөл:			
Газар дээр нь хяналт тавих ажилтнууд:			
❖ ЭТТ-ийн төлөөлөл:		❖ Гэрээтийн төлөөлөл:	
Овог нэр:		Овог нэр:	
Овог нэр:		Овог нэр:	
Баталгаажуулалт:			
Тухайн ажлыг газар дээр нь хариуцан зохион байгуулах ажилтан (ЭТТ-ийн эсхүл Гэрээтийн ээлжийн мастер, ахлах ажилтан, талбайн инженер г.м):			
Овог нэр:		Албан тушаал:	
Энэхүү ажлыг гүйцэтгэхэд шууд болон шууд бусаар оролцох бүх ажилтан өөрсдийн ажил үүргээ, дээр тодорхойлсон ёсоор аюул эрсдэлгүй аргаар, цаг хугацаанд нь чанартай хийж гүйцэтгэхэд шаардлагатай бүх нөхцлөөр хангаж ажиллах үүрэг хариуцлага хүлээсэн гэдгээ миний бие ойлгож хүлээн зөвшөөрч байна.			
Гарын үсэг:		Огноо:	

❖ Мэргэжилтнүүд бөглөнө:

Хариуцлагатай ажилтны зөвшөөрөл (Гарын үсэг зурж зөвшөөрөл өгсөнөө баталгаажуулна):

